

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Probabilior sententia. C. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

alio sicut à causa. Per hoc ergo quod dicitur, quod omnia deciderent in nihilum, nisi continerentur à Deo, & etiam Angelis, non datur intelligi quod in angelis sit aliquod corruptionis principium, sed quod esse angeli dependeat à Deo sicut à causa. Non autem dicitur aliquod esse corruptibile, per hoc quod Deus possit illud in non esse redigere, subtrahendo suam conservationem, sed per hoc quod in seipso aliquod principium corruptionis habet, vel contrarietatem, vel saltem potentiam materiae.

CONCLUSIO est, Angeli suapte natura incorruptibiles sunt. Circa quam futura nobis est disputatio.

Verum Angeli natura sua, an gratia Dei incorruptibiles sint?

Quid senserint S. Thomas, Caietanus, & nonnulli Thomista, cap. 1.
Probabilior sententia, c. 2.
Corollaria precedentis doctrinae, c. 3.
Posterior pars probabilior sententiae confirmatur, c. 4.
Diluantur argumenta prioris sententiae, cap. 5.

CAPVT I.

Quid senserint S. Thomas, Caietanus, & nonnulli Thomista.

S. Anselmus Thomas in hoc art. 5. & supra qu. 9. art. 2. & ibi Caiet. & 2. lib. contra gentes cap. 30. & cap. 55. & ibi Ferrar. Petrus Bergomus in concordantiis locorum dub. 122. & Durand. in 1. d. 8. p. 1. quast. 3. affirmant Angelos suapte natura incorruptibiles esse & immortales: mortales autem & corruptibiles appellari inquit S. Thomas in illo art. 2. non ob aliquam potentiam passivam, quae in ipsis sit, sed solum ex aeterna potentia Dei, qua sicut producti sunt, annihilari eodem modo possunt: cum tamen cetera composita ex materia, & forma, quae corruptibilia sint, ex potentia non solum Dei, sed etiam ex intrinseca potentia materiae, quae constant corruptibilia dicantur. Ut hanc doctrinam S. Thomas amplius explicet Caietanus, in eo articulo secundo notat duplicem esse potentiam, alteram realem, alteram logicam: realis est illa, quae rebus ipsis inest, ut sint hoc, aut illud: & haec est cum aliquo appetitu, & inclinatione: verum quia omnis appetitus, & inclinatio primo & per se non est ad esse, sed ad aliquid esse, ex quo sequitur non esse, ideo nulla potentia realis proxime est ad non esse: haec autem est, quae reperitur in materia rerum corruptibilium. Logica vero potentia est, quae vocari solet non repugnancia: & quoties non repugnat aliquid esse, potentiam logicam in eo dicimus esse, ut sit, vel non sit. Prior potentia non est in Angelis, & rebus spiritualibus, quia non est aliquid in eis, quod possit recipere formam contrariam, cuius introductione desinant esse. Posterior vero potentia convenit Angelis, ut non sint, non quia illa sit potentia aliqua realis in ipsis, sed solum per respectum ad causam
V. J.quez. in 1. parte Tom. 2.

efficientem, à qua possunt corrumpi: ideo recte dicitur Angelus natura sua incorruptibilis, quia in se nullam habet realem potentiam, ut corrumpatur, vel desinat: contra vero corpora haec inferiora natura sua dicuntur corruptibilia, quia potentiam realem & physicam in se habent, ut non sint. Eadem de causa Angeli dicuntur entia necessaria, necessitate physica & reali, quia carent potentia reali, ut non sint: sed non sunt entia necessaria necessitate logica, quia non repugnat, non esse. Id quod significare videtur Doctor sanctus in hoc articulo quinto ad tertium, dum appellat Angelum in ens necessarium, ita tamen, ut suae necessitatis causam habeat, scilicet Deum, à quo annihilari & destrui potest.

Itaque Angelos esse immortales, & incorruptibiles natura sua probatur primo ex Concilio Lateranensi, sub Leone 10. sess. 8. nam in bulla Leonis, quae ibi ponitur in principio illius definitur, animam rationalem esse immortalem: cum ergo Angeli non sint inferioris conditionis, eodem modo immortales erunt, Quod si anima, & Angelus natura sua essent mortales, & corruptibiles, licet voluntate & gratia Dei in perpetuum durarent, nihilominus mortales & corruptibiles simpliciter dicendi essent. Secundo Dionys. 4. cap. de divinis nominibus non longe à principio ait animas nostras similes esse Angelicis virtutibus: ostendens autem, in quo similes sint, inquit, Quod mentis sunt compositae, quod vitam per se, essentiamque suam habeant, eumque ab interitu liberam: quibus verbis indicasse quoque videtur rationem sancti Thomae in hoc articulo, qui ideo asserit, Angelos esse incorruptibiles, quia sunt formae per se subsistentes: alias vero res compositae ex materia & forma ideo esse corruptibiles, quia se parari potest in eis forma à materia: quae ratio inferius examinanda erit. Tertio Basilius in Psalmo 44. in principio, docet Angelos non senescere, & naturae eorum substantiam immutabilem esse. Quarto Iulianus Archiepiscopus Toletanus libro primo de futuro saeculo capitulo secundo, qui habetur 3. tom. Biblioth. laeae, asserit, Angelos ita conditos esse, ut etiam si peccarent, mori non possent; homines vero propter peccatum, mortis poenam incurrisse. Quinto Athanasius in lib. definitionum, parum à principio, docet, Angelum, & animam rationalem immortales esse. Denique Damascenus in lib. Instructionum Angelicae naturae, & cuiuscunque alterius incorporeae substantiae.

Ratione vero probatur: nam aliquid obstaret, quo minus Angeli dicerentur sua natura incorruptibiles, illud esset, quod natura sua pendat à Deo ut à prima causa, à qua conservantur: sed hoc ob esse non potest: nam ignis natura sua dicitur potens calefacere, etiam si necessario pendat eius potentia ab influxu Dei cooperantis, ut calefaciat: ergo Angeli, dici potest sua natura incorruptibilis, etiam si ab influxu Dei conservantur eius esse pendat.

CAPVT II.

Probabilior sententia.

Quia corruptibile & mortale, sicut etiam incorruptibile, & immortale relata dicantur
Na 3

ad aliquam potentiam agentem, necesse est distinctionem quandam præmittere: aut enim loquimur respectu potentie Dei, aut loquimur respectu potentie creatæ: & iuxta hanc divisionem hæc nostra sententia in duas partes est dividenda. Prior est, si loquamur respectu potentie Dei, & nomina hæc *Mortale* & *Corruptibile* sumuntur pro eo, quod definire potest saltem per destructionem, & annihilationem; & immortale & incorruptibile significat negationem oppositam; nullâ creatura sua natura est immortalis & incorruptibilis: imo veto natura sua ex potentia reali in ipsa existente est corruptibilis, & mortalis; quod perinde est, ac si dicamus, natura sua subest potentie Dei, ut annihilari ab ea possit. Posterior pars, Angelus & anima rationalis respectu creatæ potentie incorruptibilis est, & immortalis, quocumque modo incorruptibile, & immortale accipiatur.

5.

Alex.
Bonavent.
Ricard.
Secus.
Ocam.
Oubriel.

Priorem partem confirmare possumus auctoritate, & ratione. Auctoritate quidem primo Scholasticorum, qui eam disertis verbis docuerunt, *Alexand. 1. p. q. 4. membr. 3. Bonavent. in 1. d. 8. 1. p. diff. art. 2. q. 2. Ricard. a. 2. q. 2. Scoti qu. 5. §. Ad questionem 6. in 2. d. 4. q. 6. §. Hic sunt duo, Ocam in 2. q. 7. Gabr. in 2. distinct. 2. questione prima, articulo secundo conclusus 6. qui omnes pronuntiant, omnem creaturam ex se mutabilem esse non tantum secundum accidentia, sed etiam secundum substantiam, definiendo: idque suapte natura creaturæ convenire; quod vero convenit alicui natura sua, ab intrinseco convenit. Distingunt autem Bonaventura & Ricardus triplicem immutabilitatem: primam vocant invariabilitatem, & hanc inquirunt nulli convenire per naturam, nisi Deo, neque per gratiam: Sumunt autem immutabilitatem hoc modo pro negatione non potentie mutationis, sed pro negatione actus, & dicitur hanc de facto nulli convenire creaturæ: siquidem etiam Angeli beati secundum varias cogitationes mutantur. Secundam immutabilitatem vocant incorruptibilitatem, & hanc dicunt esse in aliquibus reb. per naturam, ut in angelis & in anima rationali, in aliis vero per gratiam, ut in corpore humano glorioso: accipiunt autem incorruptibile, prout significat negationem corruptionis à secunda causa per separationem materiam & formam. Tertiam immutabilitatem appellant invariabilitatem, prout significat impotentiam ad negationem ipsius esse per annihilationem & destructionem, aut destructionem simpliciter, de qua nunc est controversia: & hanc dicunt nulli creaturæ convenire per naturam; sed per gratiam tantum, ut infra explicabitur.*

Iustin.

Cyrillus.

7.

Secundo loco sunt per multa Patrum testimonia, quæ hoc videntur confirmare. *Iustinus in lib. qui. quas gentes Christianis ponunt, De eo, quod corpore vacat q. 13, ita inquit, Quorum immortalitas ex aliterius voluntate pendet, ea immortalia esse non possunt: itaque solum Deum immortalitatem habere dicimus, Cyril. lib. 2. contra Iulianum idem docet: id quod & ipse Iulianus ex sententia Platonis fatebatur, ut paulo ante refert Cyril. & lib. 8. Theophrasti cap. 2. in medio ait, Angelum, & cetera esse immortalia, sed per Dei gratiam, non per naturam. Consentiant *Damasce. 2. de fide cap. 3. Elias Cretensis in 1. orat. Nazian. in illa verb. Factoris, regis, caput. &c. & Sophronius in sua Epist. post. med. quæ recitata sunt in 6. Synodo actione 11.**

& approbata actione 13. qui de spiritualibus rebus ita loquitur, *Nullatenus quidem moriantur, neque corrumpuntur, iuxta quod scriptura deservit, atque prætertransunt: non tamen sunt immortales per naturam, neque in essentiam incorruptibilem transeunt, sed gratiam eis largitus est a corruptione ea, & a morte carnis: sed hominum anima permanent incorrupta si Angelus immortales perseverant, non naturam revera (sicut asserunt) proprie immortalitatem habentem essentiam, sed gratiam a Deo sortiti sunt, quæ immortalitatem largitur, & incorruptionem eis providet. Refertur etiam *Isidorus lib. 1. de personis bono cap. 12. ibi tamen de mutabilitate peccati solum docet, Angelum natura sua mutabilem esse, & caritate corruptum manere.**

Sanctus Caietanus & alij, qui priorem sequuntur sententiam, similia Patrum testimonia explicant de potentia, quam ipsi Logice appellant, non de naturali, & reali: plane tamen concedunt, Angelum non esse suapte natura immortalem, sed sola gratia Dei, si immortale, & incorruptibile referatur ad potentiam Dei convenientis, & potentis destruere: hoc enim existimo esse dogma fidei, nec violatione negari posse. Quocirca recentiores nonnulli, qui erroris notam innotant Theologis asserentibus, Angelos natura sua non esse immortales, nulla facta distinctione, adverte debuerant, nullum hactenus Catholicum fuisse, qui id assereret, sed omnes loquutos fuisse de immortalitate & incorruptione, facta comparisone cum potentia Dei: atqui assereret, respectu illius aliquid creatum esse in mortale, in se replicato, erroris notam meretur. Tum quia Patres allegati ut dogma fidei illud nobis tradunt, tum etiam quia vt constat ex doctrina *Augustini super Genesim cap. 10. Gregorij Magni lib. 16. moral. cap. 19. non longe à principio, & Damasceni primis de fide cap. 1. ita natura Dei omnia conservantur, etiam si mutabilia, vt si Deus vellet ea non conservare, in nihilum deciderent: id quod Scriptura aperte dicit Act. 17. *In ipso enim vivimus, movemur, & sumus. & Sap. 11. Quomodo autem passer aliquid permanentis nisi in aëre, aut quod à se vocatum non esset, conservaretur. Solum potest esse controversia cum Caietano, & aliis Thomistis, utrum immortalitas, & corruptibilitas, quam Angelis concedimus respectu Dei, sit solum ex potentia actus Dei, ex qua provenire dicitur potentia illa Logica ad corruptionem & annihilationem; an ex natura sua hoc intrinsece habeant per sealem aliquam & naturam potentiam, in quo solum nobis cum Thomistis allegatis controversia erit: nam de reliquo nullus est, qui adverteat.**

Hanc igitur naturam potentiam ex parte Angelij, & naturæ ipsius ex testimoniis Patrum non obicere colligo. Cum enim dicant, nullam esse naturam, sed gratiam immortalem: manifeste sequitur omnes natura sua mortales, & corruptibiles esse respectu potentie Dei. Etenim, si gratia immortalitatem consequuntur, natura sua corruptibiles sunt: gratia enim tollit, quod natura ipsa conveniret.

Sed dicet aliquis, nec natura sua esse immortales, neque mortales, sed immortales esse gratia Dei: verum hoc responsum facile refellitur, quia mortale, & immortale tunc medio opponitur, eodem modo, quo mortale, & non mortale, vel ergo Angelorum natura ex se mortalis est, vel immortalis, hoc est vel ex se realem potentiam habet, vel de-

finat, vel illam non habet: si non habet, ergo ex se non mortalis est, ac proinde immortalis: si autem habet, erit mortalis.

Ceterum ratione probemus nostram sententiam eamque ex doctrina sancti Thomae deducamus. Ille namque supra quæst. 25. art. 3. docet, res omnes possibles suapte natura esse obiecta diuinæ omnipotentiae, non ex eo, quo sint possibles fieri ab omnipotentia, sic enim fieret inutilis circulus, ut satis deduximus disp. 104. c. 4. sed priusquam potentia diuina ipsas respiciat, & ab ea possibles denominentur, in se dicuntur talis naturæ esse, ut à Deo produci possint, & obiectum sint diuinæ omnipotentiae, ex eo quod in se ipsis non implicent contradictionem, ut sint: ita tamen, ut si non fiant, neque producantur, nulla viè proprie ipsis inferatur: quod enim nondum est, non potest conari, ut sit, ac proinde nec vim ullam pari, si non producantur: quamvis ergo non sit potentia physica, tamen in subiecto ad recipiendam formam, sed solum potentia (quam possumus logicam vocare) hoc est, non repugnantia, ut existimat: non tamen debet dici potentia illa omnino extrinseca rebus, à sola potentia producente proueniens, sed vere realis & naturæ rei, ex qua oritur, ut potentia facientis subdat.

Eodem modo de corruptibilitate, hoc est, de potentia rerum ut non sint, & destruantur, philosophandum est, nempe quamcumque rem ex se ipsa secundum rem potentiam habere, ut non sit, non quidem quam vocant physicam in aliquo subiecto ad recipiendam formam contrariam: nec solum ex virtute agentis, ut comminiscitur Caiet. sed & naturam, etiam si eam logicam non inepte vocemus, quia solum est non repugnantia. Eodem namque modo omnipotentia Dei versatur circa non ens, ut in ea disputatione explicauimus capite quinto, sicut circa ens: hoc est, ita facit rem non esse, sicut producit & facit esse: cum ergo Angelis, & animæ rationales sint obiecta diuinæ omnipotentiae ut non sint, sit, ut etiam ex se ipsis, antequam omnipotentia ad ipsas referatur, possint non esse, ac proinde, in illis sit natua illa non repugnantia, ut non sint, quod sane intrinsece, um & essentialia videtur omni creaturæ non minus, quam non repugnantia ut sint & producantur. Quod vero S. Doctor dixit solum esse corruptibiles à potentia creatoris & agentis, non ex se ipsis, solum asseruit, ut negaret potentiam passiuam in illis respectu agentis creati: hæc enim, ut capite quarto dicemus, in spiritibus creaturis non est: ob id tamen non negat innatam & realem non repugnantiam in creaturis omnibus, ut non sint: cum enim concedat, ex potentia agente Dei esse corruptibiles, non potuit non in ipso obiecto potentia concedere aptitudinem & non repugnantiam innatam & realem, qua natura sua tali potentia subderentur, iuxta id, quod ipse tradiderat quæstione illa 25. artic. 3.

omnes creatas beneficio & gratia Dei non corrumpi, hoc est, non annihilari; cum enim id non habeant necessario natura sua, quotiescunque illud habent, beneficio eius, à quo conseruantur, habent. Hoc beneficium ipsis minime debitum aut ex iustitia, aut ex gratitudine, appellarent Patres capite præcedenti commemorati gratiam, cum dicunt, nullam creaturam humanam esse immortalem, sed gratia Dei. Loquuntur enim respectu potentiae creatoris, nomine gratiae, non intelligentes gratiam per Christum, sed donum creationis, quam cum Pelagius confessus esset in Concilio D'ospolitano, ut di'putatione 91. cap. 9. retulimus, Patres Africani in Epistola 95. apud Augustinum concesserunt non inepta ratione gratiam posse appellari, sed eam non satis esse ad recte pieque viuendum, & ad superandas tentationes, neque eam in sacris literis gratiam appellari. Ceterum quamuis gratia Dei Angelis habeant immortalitatem, sicut & corpora Beatorum, alio tamen modo hanc gratiam habent, quam corpora, quæ incorruptibilitatis, & impassibilitatis dotem consequuntur: hæc enim incorruptibilitatem eo habent, quod eis qualitas quædam communicata est contra omnem actionem contrariam, à quibus aliqui corrumpentur; Angeli vero eo solum, quo à Deo, à quo solo pendent, libere conseruantur, cum ab eo corrumpi possint: utrumque autem Dei beneficium, & gratia est. Secundo nota, gratiam incorruptibilitatis, quam dicitur Angelis fuisse communicatam, non esse negationem potentiae passiuæ, sed negationem actus tantum, hoc est, gratiam illis esse, non destrui, & non annihilari, ac non posse destrui, illis nulla gratia est, nec ullo modo communicari potest: nam, vel sermo est de incorruptibilitatis potentia respectu agentis creati: & hanc ipsi ita habent naturam suam, ut illis omnino repugnet, ab agente creato corrumpi: vel loquimur de potentia in corruptibilitatis respectu Dei: & hæc nullo modo communicari ipsis potest. Restat igitur, ut gratia, quæ ipsis Angelis facta est, nihil aliud sit, quam non corrumpi à Deo, & ab eo perpetuo conseruari.

Tertio obseruandum est, si Angelus annihilaretur, destructionem seu annihilationem illius quodammodo fore supernaturalem, quo modo non. Nam respectu causarum naturaliter agentium, & respectu communis concursus, ordinis rerum, supernaturalis diceretur: quia super vires causarum creaturarum, & supra ordinem, quem Deus seruat, annihilaretur: ac nec respectu Dei agentis nec respectu ipsius Angeli super naturam esset, respectu Dei, satis constat, respectu vero ipsius Angeli patet, quia non esse Angeli non est supra naturam ipsius, sicut est gratia, imo potius contra illam videtur, esse, ut infra explicabitur: quamuis autem sit supra naturam prioris illo modo, adhuc non est supra naturam eodem modo, quo restitutio oculi, hæc enim ita fit à Deo, ut cum aliqui oculus natus sit produci, ut à causa propria, ab aliqua causa creata, ad restitutionem ea non sufficiat, sed à solo Deo fieri postulet, ac vero annihilatio fieret à Deo, ut à propria causa, & ita magis naturalis esset, quam oculi restitutio nihilominus alia ratione, quam supra diximus, diceretur supra naturam.

Quarto notandum, annihilationem quodammodo

Secundum

Tertium a nihilatio Angeli quodammodo supernaturalis fore

Quartum modo

CAPVT III.

Corollaria præcedentis doctrine.

EX priori parte nostræ sententiæ, quam capite superiori eo firmauimus, quædam sequuntur notatione digna, quæ præcedentem quoque doctrinam magis illustrabunt. Primum est, res